

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd
Postboks 799 Sentrum

0106 OSLO

Dato: 27.11.2020

Vår ref: 20/04080-3

Deres ref:

Svar på høring om valgordning for valg av prest og lek kirkelig tilsatt

Stavanger bispedømmeråd behandlet høringen om valgordning for valg av prest og lek kirkelig tilsatt i sitt møte 24. november 2020.

Bispedømmerådet vedtok følgende høringssvar:

Stavanger bispedømmeråd har mottatt høring med forslag om endring i valgordning for prest og lek kirkelig tilsatt i bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Bispedømmerådet ser at høringsnotatet fokuserer på om opptellingen av valget er forståelig for velgerne og enkel å gjennomføre administrativt. Disse forholdene vektles på en måte som gjør at en vil endre valgordningen.

Det argumenteres også ut fra at et flertallsvalg ville gitt samme resultat for 18 av 22 kandidater i 2019. Høringsnotatet regner ikke dette som en vesentlig forskjell, selv om det viser at valgordningen faktisk gir reelle utslag.

Stavanger bispedømmeråd mener at det viktigste ved en valgordning er om den legger til rette for at valgresultatet reflekterer velgernes ønsker. Selv om den foreslåtte valgordningen heter «flertallsvalg», er hovedproblemet ved den at den nettopp er sårbar for at det ikke er flertallet blant velgerne som vinner fram gjennom valget.

Ved flertallsvalg trenger en kandidat kun å oppnå flere stemmer enn andre kandidater. I et valg med fem kandidater, slik valgordningen for prest og lek kirkelig tilsatt i dag legger opp til, vil det i ytterste konsekvens være mulig å vinne valget med bare 21 prosents oppslutning, hvis stemmene ellers fordeler seg likt mellom de andre kandidatene. Teoretisk sett er det altså mulig å vinne valget med støtte fra litt over 1 av 5 velgere, mens 4 av 5 velgere ville ønsket seg en annen kandidat.

Så tydelige tilfeller vil være sjeldne, men både dette eksemplet og erfaringene fra 2019, der preferansevalg i fire tilfeller gjorde utslag, viser at dette er en reell problemstilling.

Flertallsvalg gjør det også vanskeligere å være nominasjonskomite og vanskeligere å være velger. I motsetning til ved et preferansevalg, vil den kandidatsammensetningen nominasjonskomiteen kommer fram til ofte få innflytelse på valgresultatet. Like kandidater vil

konkurrere om stemmene fra samme velgergruppe. Grupper som har flere kandidater å velge mellom, vil dermed kunne få mindre innflytelse – selv om kanskje nettopp det brede kandidatutvalget viser at disse kandidatene er spesielt representative eller ønsket.

En måte å få gjennomslag i valget på vil være å ha få kandidater ved siden av seg som henter stemmer fra samme gruppe.

Vi vil håpe det er sjelden en nominasjonskomite vil ønske å styre valgresultatet, men i et flertallsvalg vil dette være mulig å oppnå gjennom nominasjonskomiteen dersom man vet hvordan det gjøres. Preferansevalg kjennetegnes av at de ikke har denne sårbarheten.

I et flertallsvalg blir det også vanskeligere å være velger, fordi velgerne i større grad vil måtte tenke taktisk for å sikre seg at deres stemme får innflytelse. Det vil bli mindre aktuelt å stemme på ukjente kandidater en ikke er trygg på vil få bred oppslutning, også når en slik kandidat vil være den en helst ønsker seg. Velgerne vil da måtte ta en avveining av om det er sannsynlig at kandidaten vil nå langt nok i valget til at stemmen vil bety noe. I et flertallsvalg vil det altså kunne være taktisk rasjonelt å stemme på en annen kandidat enn den en helst vil ha. Mange velgere vil oppfatte dette som problematisk.

Stavanger bispedømmeråd mener derfor at en ved å gå over til flertallsvalg betaler for å løse noen praktiske og pedagogiske utfordringer i dagens ordning med å svekke mer vesentlige sider ved demokratiet. Det vil gjelde både grunnleggende representativitet, trygge nominasjonsprosesser og muligheten for velgerne til å få gjennomslag for sine ønsker. Det mest alvorlige er at flertallsvalg i praksis er et system som er sårbart for å gi et klart mindretall blant velgerne makten.

De administrative utfordringene ved forrige valg var ikke uoverkommelige, men gav nyttige erfaringer som kan brukes til å forbedre neste valg, slik høringsnotatet skisserer. Dette er ikke vanskelig gjennomførbart og den demokratiske gevinsten forsvarer ressursbruken med god margin.

Stavanger bispedømmeråd mener derfor det er langt å foretrekke å løse de overkommelige utfordringene ved å beholde preferansevalg, framfor å gå inn på den svært usikre og prinsipielt problematiske veien det er å gå over til flertallsvalg.

Vedtaket i bispedømmerådet var enstemmig.

Med vennlig hilsen

Jorunn Kraft Vistnes, e.f.
stiftsdirektør

Geir Skårland
avdelingsleder menighetsutvikling

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Mottakere:

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk
kirkeråd

Postboks 799
Sentrum

0106 OSLO